

Guds förlåtelse

Begreppet *förlåtelse* förknippas ofta med Gud. Om Gud existerar i en traditionell roll som mänskliknade fadersgestalt, som en representation av jaget, som en metafor för naturen eller något annat eller inte alls spelar ingen roll för innebörden av denna betraktelse. Den refererar visserligen till den kristna trons avlösning men är i grunden baserad på rent mänsklig psykologi.

Att i mässan ta nattvarden efter att först inför Gud ha bekänt sina synder innebär enligt kristen tro att man blir förlåten av Gud, och kan gå vidare utan skuldens börda. Detta är naturligtvis tilltalande, och i konsekvens därmed finns det en hel industri kring detta förlåtande. Just denna industri, på medeltiden i form av försäljning av avlatsbrev och senare botgöring i olika former, genererar frågor om förlåtelsens natur.

Ska det överhuvudtaget vara någon poäng med att be om förlåtelse måste den föregås av uppriktig ånger. Ånger i sin tur föregås av självrannsakan. Denna handlar om att på egen hand i tanke gå igenom sina handlingar och dess bakomliggande viljor. För att vilja be Gud om förlåtelse så måste man rimligen själv inse att man gjort fel; om man anser sig ha gjort rätt finns ju inget att ångra. Om man utgår från att Gud finns så är Gud till sin natur sådan att han (eller hon) ser allt, ända in i människosjälens innersta skrymslen. Gud vet alltså om alla våra missgärningar. Varför skulle vi då berätta om dem för Gud? Det verkar snarast förmätet, att upplysa Gud om sådant han redan vet, precis som om han inte vore allvetande. Det är således inte Gud som vi ska bekänna vår skuld inför, utan inför oss själva. Även om kyrkans tro säger att det är Gud som förlåter oss, så är vi inte förlåtna förrän vi förlåtit oss själva. Om vi inte kan förlåta oss själva innebär det rimligen också att marginalisera Gud och även hans förlåtelse. Det är alltså i första hand vi själva, och inte Gud, som står för (Guds) förlåtelse. Det kan väl låta nog så blasfemiskt, men är samtidigt mycket rimligt, vilket anger att blasfemi är en grannlaga sak som borde rannsakas, vilket dock får ske i annat forum.

Innebär då Guds förlåtelse något annat om vi utgår från att Gud inte existerar? Nej, rimligen inte, åtminstone inte med föregående stycke som utgångspunkt. Vad spelar då Gud och kyrkan och nattvarden egentligen för roll när det gäller Guds förlåtelse? Överhuvudtaget är metaforer verksamma för att konkretisera det abstrakta, det ofattbara eller det svårgripbara. Alltså blir förlåtelsen lättare att fatta och acceptera om man låter Gud stå för den. Nattvarden är en ritual som försätter människan i ett sinnestillstånd som gör det möjligt att rannsaka sitt inre. Det finns också andra sätt. Varje religion som använder förlåtelsebegreppet har sin egen ritual och alla går ut på att försätta människan i rätt sinnestillstånd. För den som saknar Gudstro är förlåtelsen rimligen lika viktig som för den troende. Oavsett vilken Gudsbild man har, fadersgestalten, jagrepresentationen eller naturmetaforen, är förlåtelsen lika verksam och går till på samma sätt. Det spelar således ingen roll för förlåtelsens skull om vi tror på Gud eller inte.

Det är möjligt, rent av sannolikt, att de riktigt fromma skulle säga emot, vilket dock skulle ske med risk att trassla in sig i ohållbara – men nog så intressanta – resonemang, vilka dock inte ska förekommas.